MAI / 2026 / UTGAVE # 5

FORSKHE

Forskningsnettverk for helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Foto: Microsoft 365

Hilsen fra FORSKHE-styret

Ved leder Åse Sagatun

Kjære alle i nettverket,

Før sommeren vil vi takke for engasjement og gode faglige bidrag til nyhetsbrevet gjennom våren. Vi setter stor pris på samarbeidet i nettverket og ser frem til videre arbeid sammen.

Neste nettverkssamling arrangeres **28.–29. januar 2027** (lunsj til lunsj) i RBUPs lokaler i Nydalen i Oslo. **Hold gjerne av datoene allerede nå** – informasjon om abstraktfrist og program kommer i løpet av høsten.

Husk at hvis du kjenner til publikasjoner, prosjekter, rapporter, konferanser, samlinger eller annet som kan være av interesse for andre i nettverket, må du gjerne melde det inn til nyhetsbrevets redaktør, Anna Macintyre (annaklos@oslomet.no).

Vi ønsker dere alle en riktig god sommer!

Vennlig hilsen, Åse

DETTE SKJER

HELSESYKEPLEIERKONGRESSEN
15.-17. september 2026, Tønsberg
Informasjon og påmelding

FOLKEHELSEKONFERANSEN
23.-25. september 2026, Lillestrøm
Informasjon og påmelding

BARN- OG UNGEKONGRESSEN
13.–15. oktober 2026 i Bergen
Informasjon og påmelding

EUROPEAN PUBLIC HEALTH CONFERENCE
11.-13. november 2026, Bilbao
Informasjon og påmelding

Evaluering av Ung Arena

Av Idunn Brekk, FHI

Folkehelseinstituttet er i gang med et forskningsprosjekt som skal evaluere Ung Arena. Ung Arena er et gratis, lavterskel tilbud som er etablert i flere kommuner i Norge, der ungdom kan møte opp uten avtale eller henvisning for å få støtte og hjelp til å håndtere psykiske og sosiale utfordringer. Ung Arena bygger på åtte prinsipper: brukermedvirkning, lavterskel, anonymitet, ung til ung erfaringskonsulent, frivillige er en del av bemanningen, fast kontaktperson, samlokalisering av ulike tjenester og sømløse overganger mellom tjenester.

Hensikten med prosjektet er å gjennomføre en helhetlig evaluering av Ung Arena for å utvikle ny, evidensbasert kunnskap om tjenestens brukervennlighet, effekt og nytte for ungdom med psykiske og sosiale utfordringer. Evalueringen gjennomføres i samarbeid mellom forskere, ungdommer og sju Ung Arena-sentre: Bergen, Bjørnafjorden, Bø i Midt-Telemark, Tønsberg, Oslo Vest, Oslo Sentrum og Oslo Sør.

Foto: Microsoft 365

Evalueringen består av tre deler: 1) en prosessevaluering med kvalitative intervjuer av ansatte i Ung Arena, kommuneledelse og ungdomspanel som har benyttet tilbudet; 2) en effektevaluering basert på kvantitative spørreskjemadata fra ungdom som bruker Ung Arena; 3) og en nytte-kostnadsanalyse basert på registerdata.

Prosjektet startet opp i april 2025 og pågår til mars 2029. Det er finansiert av Norges forskningsråd. Lenke til prosjektet: Om Ung Arena-studien - FHI

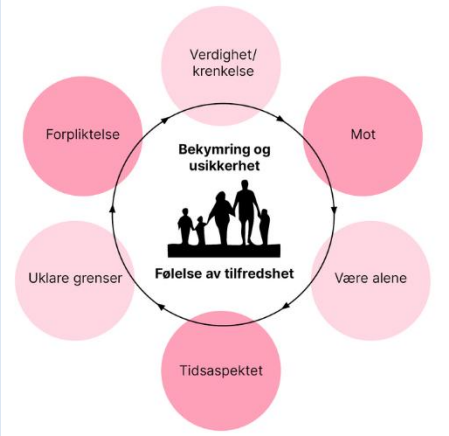
Nye publikasjoner - fagartikkel og forskningsartikkel

Fagartikkel: Helsesykepleiere bærer et etisk ansvar i møte med sårbare barn og unge
Forfattere: Julia Thuve Hovden, Hilde Laholt, Sunniva Andreassen Mørch & Anne Clancy

Forskningsartikkel: A descriptive and interpretive theory of ethical responsibility in public health nursing
Forfattere: Anne Clancy, Julia Thuve Hovden & Hilde Laholt

Vi ønsker å trekke frem fagartikkelen *«Helsesykepleiere bærer et etisk ansvar i møte med sårbare barn og unge»* som belyser det etiske ansvaret i helsesykepleierens arbeid. Fagartikkelen fremhever hvordan dette ansvaret kan vekke bekymring, oppleves ensomt og krever bred kompetanse. (Lenke til artikkelen)

Fagartikkelen bygger på den vitenskapelige publikasjonen *«A descriptive and interpretive theory of ethical responsibility in public health nursing»* hvor forfatterne presenterer en ny fortolkende teori om etisk ansvar i helsesykepleie. Teorien er basert på helsesykepleieres erfaringer fra tidligere forskning, samt filosofien til Emmanuel Levinas. Artikkelen viser hvordan etisk ansvar er grunnleggende for helsesykepleierens arbeid, der omsorg og omtanke for barn, unge og familier i sårbare situasjoner står sentralt. Forfatterne understreker at det å beskytte andre krever mot, og at det å bli berørt av andres situasjon kan gi styrke til å være tydelig, uredd og handlekraftig. (Lenke til artikkelen)

Sammenheng mellom dimensjonene av etisk ansvar. (Clancy, Hovden & Laholt 2024)

Stipendiater i søkelyset

Runa Andersen

Foto: Runa Andersen

Runa er helsesykepleier med bred erfaring fra klinikk og ledelse, og som universitets-lektor på UiT Norges arktiske universitet. Siden mars 2026 er hun stipendiat på programmet for helsevitenskap på UiT.

Ph.d prosjektet heter «Lesegrupper som en helsefremmende tilnærming i helsesykepleier-utdanningen» og er en del av Arctic Youth Research Center ved UiT.

I prosjektet integreres kunst og helsefremmende arbeid. Hensikten er å undersøke hvordan lesegrupper kan styrke helsesykepleierstudentenes refleksive og relasjonelle kompetanse, samtidig som prosjektet søker å inspirere til bruk av lesegrupper i skolehelsetjenesten. Lesegrupper kan fungere som en tilnærming for å fremme barn og unges evne til å uttrykke seg om livshendelser, tanker og perspektiver, og dermed bidra til deres mentale helse og trivsel.

Hva har vært den største oppdagelsen eller overraskelsen så langt?
«Det er jo ikke så lenge siden jeg startet i stillingen, men til nå har jeg oppdaget hvor stor verdi det er for meg å ha erfaring som universitetslektor på helsesykepleierutdanningen, og hvor viktig det er å ha nettverk både i praksisfeltet og i akademia - for å få inspirasjon, støtte og nye perspektiver.»

Gunhild Haustad

Foto: USN

Gunhild er helsesykepleier og jobber som lektor og ph.d.-kandidat ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN). Hun startet som stipendiat i 2023 og er tilknyttet programmet Person, helse og samfunn ved USN.

Prosjektet heter «Helsesykepleiers arbeid i skolehelsetjenesten» og hensikten er å undersøke hva helsesykepleiere i skolehelsetjenesten bruker tiden sin på, hvordan arbeidssituasjonen oppleves, og å kartlegge konsultasjoner med elever. Prosjektet har bidratt til økt forståelse av helsesykepleiers rolle i skolehelsetjenesten, både når det gjelder hva som fungerer godt og hvilke utfordringer som finnes

Hva har vært den største oppdagelsen eller overraskelsen så langt?
«Mange av resultatene var som forventet og gjenkjennes fra praksis. Samtidig viser studien at 65% av arbeidstiden går med til oppgaver som møter og administrasjon, mens 36 % brukes sammen med elevene, hovedsakelig i individuelle konsultasjoner.

Det er likevel noe overraskende at så mange som 70% opplever ensomhet i yrket, og at mange erfarer retningslinjene som uklare. Flere elever må vente på konsultasjon, og samtalene er ofte planlagte med behov for oppfølging. Samtidig er det positivt at de fleste opplever å ha tilstrekkelig kompetanse, og at arbeidet de utfører er nyttig.»

NOU 2026:1 En bærekraftig kommunesektor

Kommunekommisjonens første delutredning

NOU-en peker på tre hovedutfordringer: økende mangel på arbeidskraft, redusert økonomisk handlingsrom og behov for omstilling. Dette gir behov for tydeligere prioriteringer i kommunenes tjenestetilbud. NOU-en beskriver utfordringsbildet og foreslår tiltak for mer effektiv ressursbruk, blant annet endret styring og mer fleksibel bruk av personell. Forslagene innebærer endringer i tilskuddsordninger og mindre detaljregulering, med mål om å gi kommunene større prioriteringsfrihet. Samtidig understrekes behovet for omstilling i møte med demografiske endringer og økt etterspørsel etter tjenester. *(NOU oppsummert ved hjelp av Copilot)* (Lenke til rapporten)

Ny publikasjon

The complexity of translating national guidelines into real-world practice: School nurses' health dialogue with first graders and their caregivers

Forfattere: Anna Lekka, Victoria Telle Hjellset, Mette Sagbakken, Lisbeth Gravdal Kvarme, Brita Askeland Winje & Lisbeth Valla

Artikkelen utforsker hvordan helsesykepleiere gjennomfører helsesamtaler med førsteklassinger og deres foresatte, og hvordan nasjonale retningslinjer omsettes i praksis. Basert på fokusgrupper og individuelle intervjuer konstruerte den refleksive analysen tre sammenvevde temaer:

- ***Strategier for tillitsbaserte relasjoner*** – målrettet verbal og nonverbal kommunikasjon, barnevennlige verktøy og synlig tilstedeværelse, samt forberedelser gjennom journalgjennomgang og tverrfaglig samarbeid.
- ***Konflikten mellom kvalitet og kvantitet*** – tids- og ressursknapphet, pressede timeplaner og variasjon mellom skoler skaper prioriteringsdilemmaer og emosjonell belastning, noe som går ut over dybden i samtalene.
- ***Streben etter kontinuitet og profesjonell autonomi*** – helsesykepleiere navigerer omfattende, men lite praktiske retningslinjer ved å kombinere formelle verktøy (sjekklister, samtalekort) med lokale tilpasninger og faglig skjønn, særlig i sensitive tema.

Funnene peker på behov for tydeligere, evidensbaserte og anvendelige verktøy og bedre rammevilkår, samtidig som handlingsrommet for profesjonell autonomi ivaretas. Les artikkelen for implikasjoner for praksis, ledelse og politikk. (Lenke til artikkelen)

Riksrevisjon Dok 3:8

Tjenester til barn og unge med psykiske plager og lidelser. (2025–2026)

Rapporten undersøker det offentlige tjenestetilbudet til barn og unge med psykiske plager og lidelser. Rapporten konkluderer med at tilbudet er kritikkverdig, blant annet på grunn av store geografiske forskjeller, manglende samordning mellom tjenestenivåer og utilstrekkelig kapasitet i spesialist-helsetjenesten.

Rapporten peker også på utfordringer i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Helsesykepleiere får i stor grad ansvar for oppfølging og behandling av psykiske plager, selv om tjenestens mandat primært er helsefremmende og forebyggende. Mange opplever at de mangler både tid og kompetanse til å følge opp barn og unge på en forsvarlig måte. Samtidig beskrives tjenesten ofte som en «nødløsning» grunnet manglende lavterskeltilbud og begrenset tilgang til spesialisthelsetjenesten.

På bakgrunn av dette anbefaler Riksrevisjonen at Helse- og omsorgsdepartementet tydeliggjør ansvarsforholdene og sikrer et mer likeverdig tilbud over hele landet. Rapporten etterlyser også bedre kunnskapsgrunnlag og styring for å forebygge alvorlige samfunnskonsekvenser. (Skrevet med hjelp av KI) (Lenke til rapporten)

Ny publikasjon

Midwives' and public health nurses' experiences of implementing a guided version of a digital intervention, Mamma Mia, in maternity and child health care services: A reflexive thematic analysis

Forfattere: Ellen Solstad Olavesen, Sølvi Helseth, Silje Marie Haga, Thea Sundrehagen & Filip Drozd

Artikkelen utforsker jordmødres og helsesykepleieres erfaringer med å implementere en Mamma Mia, en digital intervensjon utviklet for å støtte perinatal helse i svangerskaps- og barselomsorgen. Studien er basert på fokusgruppeintervjuer med 32 deltakere som alle hadde fått opplæring i bruk av programmet.

Funnene viser at tidlige erfaringer med den veiledede intervensjonen var preget av et gap mellom forventningene fra opplæringen og realitetene i praksis. Deltakerne opplevde usikkerhet rundt hvordan det digitale verktøyet passet inn i etablerte arbeidsmåter og deres rolle i relasjonell omsorg. Over tid bidro praktisk erfaring, kollegastøtte og veiledning til økt trygghet, og intervensjonen ble i større grad sett som et nyttig supplement, ikke en erstatning for ansikt-til-ansikt-oppfølging.

Studien viser at implementering av digitale verktøy ikke bare handler om nye ferdigheter, men også om hvordan fagpersoner forstår endring i lys av egne verdier, ansvar og relasjoner. God opplæring, veiledet erfaring og organisatorisk støtte er avgjørende for vellykket integrering. (Lenke til artikkelen)